

ภินนาธิกรณพหุพพิหิสมาส

ภินนาธิกรณพหุพพิหิสมาส คือ สมาสที่มีบททั้ง ๒ มีวิภัตติและวจนะต่างกัน สำเร็จแล้วมีบทอื่นเป็นประธาน แปลว่า มี....สิ้น มี....ใน เป็นต้น

ลักษณะของสมาสนี้

๑. ในรูปวิเคราะห์ บททั้ง ๒ มีวิภัตติและวจนะต่างกัน
๒. มี ย ศัพท์ประกอบด้วยฉัญฉวีวิภัตติ
๓. มี ต ศัพท์ประกอบด้วยปจมาวิภัตติ
๔. สำเร็จแล้วมีบทอื่นเป็นประธาน
๕. เป็นได้ ๓ ลิงค์ เปลี่ยนลิงค์ไปตามนามนามที่ตนขยาย

ตัวอย่างรูปวิเคราะห์ใน ๓ ลิงค์

เอกรตฺตี วาโส ยสฺส โส เอกรตฺติวาโส (ปฺริโส)

(อ.การอยู่ สิ้นราตรีหนึ่ง ของบุรุษ ไค มีอยู่ อ.บุรุษ นั้น ชื่อว่า มีการอยู่ สิ้นราตรีหนึ่ง)

เอกรตฺตี วาโส ยสฺสา सा เอกรตฺติวาसा (อิตฺถิ)

(อ.การอยู่ สิ้นราตรีหนึ่ง ของหญิง ไค มีอยู่ อ.หญิง นั้น ชื่อว่า มีการอยู่ สิ้นราตรีหนึ่ง)

เอกรตฺตี วาโส ยสฺส ตํ เอกรตฺติวาसํ (กุลํ)

(อ.การอยู่ สิ้นราตรีหนึ่ง ของตระกูล ไค มีอยู่ อ.ตระกูล นั้น ชื่อว่า มีการอยู่ สิ้นราตรีหนึ่ง)

สมาเนน สทฺธิ วาโส ยสฺส โส สมานวาโส (ปฺริโส)

(อ.การอยู่ กับ ด้วยบุคคล ผู้เสมอกัน ของบุรุษ ไค มีอยู่ อ.บุรุษ นั้น ชื่อ
ว่า มีการอยู่กัด้วยบุคคลผู้เสมอกัน)

ฉตต์ ปาณิมหิ ยสส (อตฺถิ) โส ฉตตปาณิ (ปุริโส)

(อ.ร่่ม ในมือ ของบุรุษ ไค มีอยู่ อ.บุรุษ นั้น ชื่อว่า มีร่่มในมือ)

ฉตต์ ปาณิมหิ ยสสา สฉตตปาณิ (นารี)

(อ.ร่่ม ในมือ ของนาง ไค มีอยู่ อ.นาง นั้น ชื่อว่า มีร่่มในมือ)

ทานเ อชฺฌาสโย ยสส โส ทานชฺฌาสโย (อุปาสโก)

(อ.อัธยาศัย ในทาน ของอุบาสก ไค มีอยู่ อ.อุบาสก นั้น ชื่อว่า มี
อัธยาศัยในทาน)

ทานชฺฌาสโย

ทานเ อชฺฌาสโย ยสสา สฉ ทานชฺฌาสยา (อุปาสิกา)

(อ.อัธยาศัย ในทาน ของอุบาสิกา ไค มีอยู่ อ.อุบาสิกา นั้น ชื่อว่า มี
อัธยาศัยในทาน)

ทานเ อชฺฌาสโย ยสส ตฺ ทานชฺฌาสยํ (กุลํ)

(อ.อัธยาศัย ในทาน ของตระกูล ไค มีอยู่ อ.ตระกูล นั้น ชื่อว่า มีอัธยาศัย
ในทาน)

สทฺธมฺเม คารโว ยสส (อตฺถิ) โส สทฺธมฺมคารโว (ปุริโส)

(อ.ความเคารพ ในพระสัทธิธรรม ของบุรุษ ไค มีอยู่ อ.บุรุษ นั้น ชื่อว่า มี
ความเคารพในพระสัทธิธรรม)

สทฺธมฺมคารโว

สทฺธมฺเม คารโว ยสสา สฉ สทฺธมฺมคารวา (อิติถึ)

(อ.ความเคารพ ในพระสัทธิธรรม ของหญิง ไค มีอยู่ อ.หญิง นั้น ชื่อว่า มี
ความเคารพในพระสัทธิธรรม)

สทฺธมฺมคารว

สทฺธมฺเม คารโว ยสฺส ตํ สทฺธมฺมคารวํ (กฺลํ)

(อ.ความเคารพ ในพระสัทธรรม ของตระกูลใด มีอยู่ อ.ตระกูล นั้น ชื่อว่า มีความเคารพในพระสัทธรรม)

สทฺธมฺมคารวํ

ทานเ อธิมุตฺติ ยสฺส โส ทานาธิมุตฺติโก (ปฺริโส)

(อ.การน้อมไป ในทาน ของบุรุษใด มีอยู่ อ.บุรุษ นั้น ชื่อว่า มีการน้อมไปในทาน)

ทานเ อธิมุตฺติ ยสฺส ตํ ทานาธิมุตฺติกํ (กฺลํ)

(อ.การน้อมไป ในทาน ของตระกูลใด มีอยู่ อ.ตระกูล นั้น ชื่อว่า มีการน้อมไปในทาน)

พฺุฑฺเ ภาตฺติ ยสฺส โส พฺุฑฺธภาตฺติโก (อุปาสโก)

(อ.ความภักดี ในพระพุทเจ้า ของอุบาสกใด มีอยู่ อ.อุบาสก นั้น ชื่อว่า มีความภักดีในพระพุทเจ้า)

พฺุฑฺเ ภาตฺติ ยสฺส ตํ พฺุฑฺธภาตฺติกํ (กฺลํ)

(อ.ความภักดี ในพระพุทเจ้า ของตระกูลใด มีอยู่ อ.ตระกูล นั้น ชื่อว่า มีความภักดีในพระพุทเจ้า)

แบบฝึกหัดท้ายบท

จงวิเคราะห์บทสมาสต่อไปนี้

๑. พุทฺธปฺสวโต (ปุริโส)
๒. ปุริสชฺฌมสยา (เสฏฺฐิจิตา)
๓. นิพฺพานาธิมุตฺติโก (อุปาสโก)
๔. วชิรปาณิ (สกุโก)
๕. ฌมฺมสทฺโธ (อุปาสโก)